

Tidsskriftskopi:

Psykolog nyt / udgivet af Dansk Psykologforening.
Felding, Talli Ungar
Jeg skal hermed beklage
2000
Årg. 54, nr. 4 (2000)
Årg. 54, nr. 4 (2000)
12-17

BestillingsId: 1768073981384

Dette materiale er indskannet og fremsendt elektronisk i henhold til aftale med COPY-DAN Tekst & Node.

Det er ikke tilladt for slutbrugeren at videresende det indskannede materiale til andre.

Jeg skal hermed BEKLAGE

Min etiknævns sag – en klage fra en forsvarsadvokat på vegne af en tidligere klient – er efter otte måneders sagsbehandling blevet afsluttet. Jeg blev pure frikendt.

Overskriften på denne artikel henviser til, at tre ud af de i alt ni breve, jeg i den anledning har modtaget fra Dansk Psykolog Forenings etiknævn, indeholder formuleringer af beklagende karakter: "Jeg skal beklage", "Jeg skal hermed beklage", og "Jeg beklager særdeles meget".

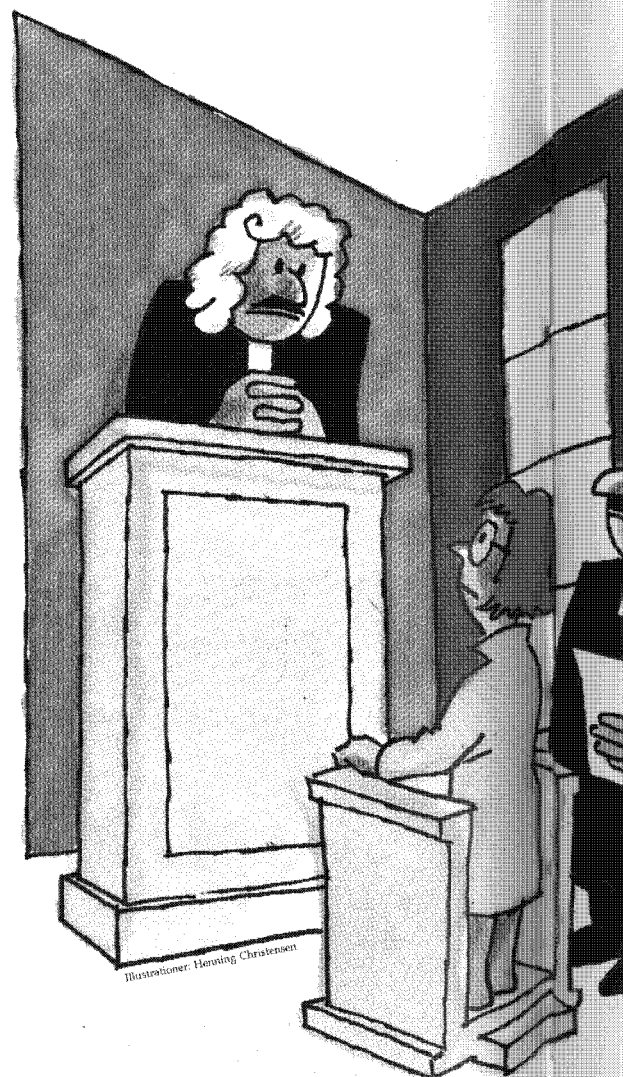
Et velfungerende etiknævn burde ikke have grund til så mange beklagelser, og jeg har valgt at bringe sagen til debat i Psykolog Nyt, fordi Etiknævnet efter min opfattelse fungerer så dårligt, at generalforsamlingen burde overveje at præcisere og begrænse dets arbejdsområde, kompetence og sagsbehandlingsform.

I "gamle dage" var Etiknævnet det eneste sted, man kunne klage over psykologer. Dengang havde

Etiknævnet en meget vigtig funktion. I dag findes der et offentligt psykolognævn under Socialministeriet, som tager sig af klager over autoriserede psykologer. Desuden findes Patientklagenævnet, som tager sig af klager over sundhedspersonale, heriblandt psykologer, der arbejder inden for sundhedsområdet.

Folketinget arbejder for øjeblikket med en ændring af psykologloven, som vil indebære, at ikke kun autoriserede psykologer, men alle psykologer bliver omfattet af tavshedspligt i henhold til den borgerlige straffelovs § 152. Problemer med psykologers tavshedspligt vil altså snart kunne bedømmes af landets almindelige domstole.

Disse ændringer i landets love medfører altså, at en stor del af de problematikker, Etiknævnet tidligere tog sig af, nu kan behandles af de offentlige nævn og landets domstole. Tilbage til Etiknævnet bliver vel kun klager over ikke-autoriserede psykologer, der ik-

Illustrationer: Henning Christensen

*En tur gennem vridemaskinen, en sag gennem
Etiknævnet – er det to udtryk for det samme?
Et medlem har prøvet det ene
eller det andet og bruger oplevelsen til principielle
overvejelser om Etiknævnets arbejde og opgaver.*

ke arbejder inden for sundhedsvæsenet – og kun klager, der ikke omhandler tavshedspligten.

Bagatelgrænse

Da sagen nu er endt med en frifindelse af mig, kunne man fundere over, om den måske aldrig burde være realitetsbehandlet. Sagen har taget på mine kræfter, den har taget Etiknævnets tid, og – ikke mindst – min tidligere klient har måttet vente otte måneder på en afgørelse, der gik hende imod.

En stor forskel mellem de offentlige nævn og domstole på den ene side og Etiknævnet på den anden side er, at de offentlige instanser vurderer, om der er grund til at realitetsbehandle en klagesag. Disse instanser har altså det, man populært kalder en bagatelgrænse. En sådan bagatelgrænse har Dansk Psykolog Forening etiknævn ikke. Man realitetsbehandler rask væk enhver klage over medlemmer af foreningen, hvor ubegrundet den end måtte være.

I min sag var en halv side fra en forsvarsadvokat nok til, at sagen blev rejst. Skriftligt materiale, der

sandsynliggør, at jeg kunne have gjort noget forkert, blev kun fremskaffet, fordi jeg bad om det. Klageren behøver altså hverken sandsynliggøre eller bevise, at klagen er begrundet, for at Etiknævnet går i gang med at undersøge en psykologs forhold.

Ved det etiknævnsmøde, hvor sagen blev diskuteret, kunne klagers advokat adspurgte meddele, at hans kontor oprindelig havde talt med det offentlige psykolognævn om sagen, men havde valgt at tage sagen op i Etiknævnet i stedet. Han kunne ikke redegøre for begrundelsen for dette valg, da han først senere havde overtaget sagen fra en kollega. Jeg kunne godt forestille mig, hvad grunden kunne være: Psykolognævnet har formodentlig, efter en kort drøftelse af sagen, meddelt advokatkontoret, at der ikke var grundlag for at rejse sag mod mig.

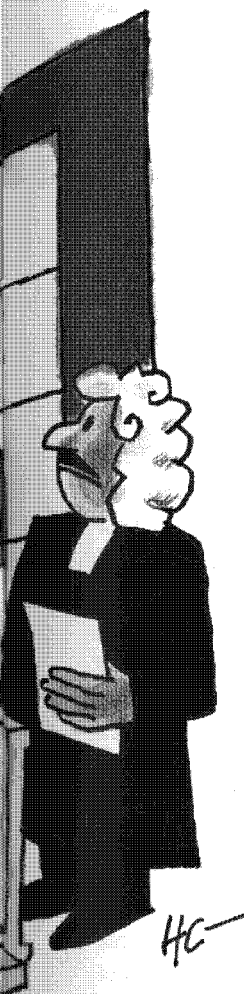
Jeg finder det for det første uheldigt, at der findes to nævn, der parallelt med hinanden behandler klager over psykologer, men kan nå frem til forskellige afgørelser. For det andet finder jeg det nedbrydende for

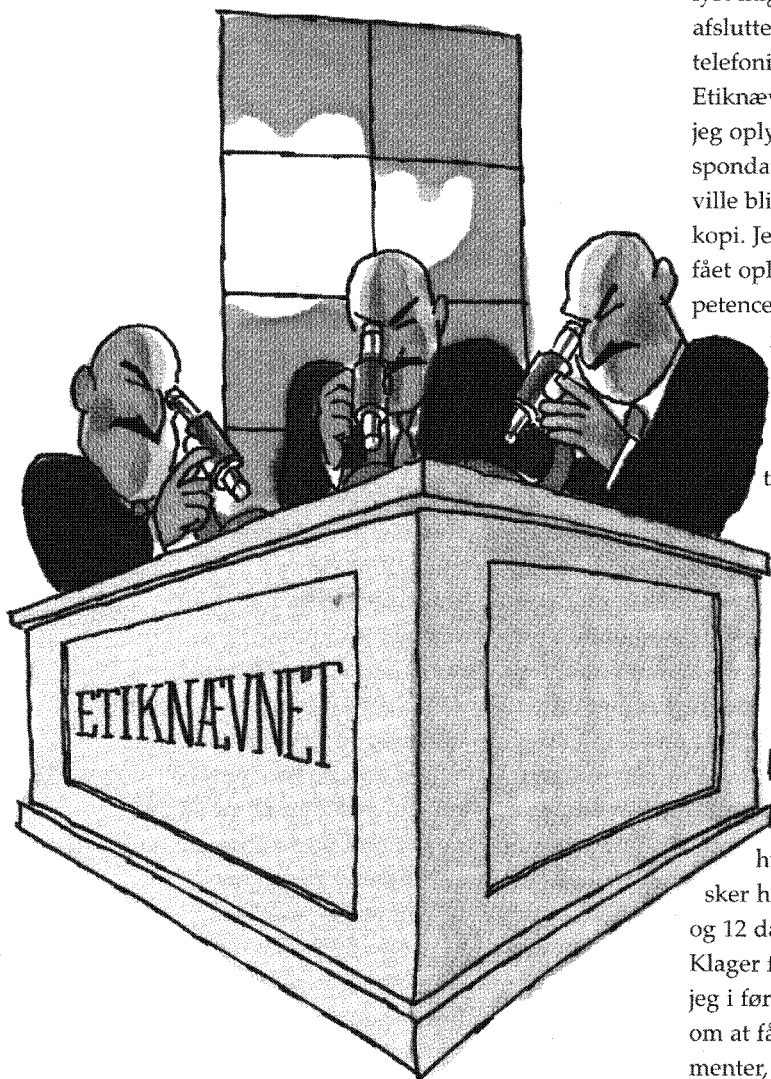
den respekt og autoritet, som Etiknævnet er omgærdet med, at man behandler sager, som et offentligt nævn ikke finder grund til at realitetsbehandle. Denne praksis kan give associationer til kafka'ske tilstande eller til chikane mod foreningens medlemmer.

Sekretariatet

Hvordan præsenterer Etiknævnet sig så for et medlem, der pludselig har en etiksag? Jeg må sige, at nævnets måde at henvende sig på virker noget uprofessionel: Af de omtalte ni breve, jeg har modtaget, indeholder tre breve skrivefejl: Et brev er dateret tre måneder, før sagen begyndte, i et andet brev er datoen igen forkert, men denne gang krydset over med kuglepen, og den rigtige dato skrevet til i hånden. I et tredje brev er en dato i selve teksten skrevet til i hånden. Læser man ikke korrektur på Dansk Psykolog Forening, før man sender breve ud af huset?

Værre er det imidlertid, at man ikke orienterer medlemmet skriftligt om Etiknævnets procedure allerede ved første henvendelse.

*Hvorfor den enorme forskel
på de frister, man
giver medlemmet og klageren?
Det virker ikke rimeligt!*

delse: Først et halvt år inde i sagen fandt man det nødvendigt at sende mig en kopi af Etiknævnets vedtægter og etikreglerne.

Navnene på Etiknævnets medlemmer blev først oplyst mig ved det møde, der afsluttede sagen. Kun ved telefonisk henvendelse til Etiknævnets formand blev jeg oplyst om, at al korrespondance fra min side ville blive sendt til klager i kopi. Jeg har stadig ikke fået oplyst, hvilken kompetence og hvilke sanktioner Etiknævnet råder over, og det fremgår ikke af Etiknævnets vedtægter.

De svarfrister, man giver medlemmet, er uanstændigt korte: Henholdsvis 18 dage fra modtagelse af Etiknævnets brev til sidste frist for afsendelse af svar (i juni/juli, hvor mange mennesker holder sommerferie) og 12 dage (i november). Klager fik til gengæld, da jeg i første omgang bad om at få tilsendt to dokumenter, en anmodning herom uden angivelse af tidsfrist.

Og rykker sekretariatet for svar fra klager? Næh. Efter en måneds uvished rykkede jeg Etiknævnet for klagers svar. Først da rykkede Etiknævnet hos klager. Senere fik jeg det ene dokument, men jeg måtte igen selv rykke Etiknævnet for det andet doku-

ment. Samlet tog det fire måneder fra min anmodning om dokumenter, til jeg havde de papirer i hænde, der muliggjorde, at jeg kunne levere min version af hændelsesforløbet. Hvorfor rykker Etiknævnet ikke af sig selv for nødvendig dokumentation. Hvor længe er det rimeligt, at et medlem af foreningen skal være under anklage? Hvorfor den enorme forskel på de frister, man giver medlemmet og klageren? Det virker ikke rimeligt!

Det værste i den sekretariatsmæssige behandling af sagen var dog, at Etiknævnet skriftligt meddelte mig, at min sag ville blive afgjort på et møde den 14. december 1999. Da jeg intet havde hørt den 17. december 1999, ringede jeg til Etiknævnets formand, som beskæmmet kunne fortælle – hold nu fast – at man havde glemt at indkalde klagers advokat til mødet, på trods af at han havde anmodet herom i sin oprindelige klage et halvt år før!! Jeg måtte herefter vente yderligere en måned på afgørelsen.

Etiknævnets sekretærabejde varetages af en af Dansk Psykolog Forenings faglige konsulenter. Foreningen har faglige sekretærer med forskellig uddannelsesmæssig baggrund, og Etiknævnets sekretær er cand.psych. Jeg ville have fundet det mere relevant med en jurist, men da man jo ikke har en bagatelgrænse, som en ju-

rist kunne vurdere, og måske fordi man ønsker at markere, at nævnet ikke tager sig af juridiske spørgsmål, kun af rent etiske spørgsmål, har man måske ment, at man netop ikke skulle have en jurist som sekretær. Et sådant argument ville være forståeligt, men hvorfor så overhovedet have en akademisk sekretær? Hvorfor ikke en god HK'er, der kan læse korrektur, huske at rykke for papirer og indkalde relevante personer? Denne del af Etiknævnets arbejde virker lemfældig og rent ud sagt amatøragtig!

Anklagedes rettigheder

Hvordan er psykologens stilling egentlig, når der bliver klaget over vedkommende?

Etiknævnets formand har oplyst mig om, at Dansk Psykolog Forening stiller gratis advokatbistand til rådighed for medlemmer, der udsættes for klager via de offentlige nævn. Når sagen "kun" behandles af Etiknævnet, får man derimod ikke et sådant tilbud, men man kan rådføre sig med foreningens juridisk uddannede faglige konsulenter, hvis man har lyst. Er det rimeligt? Er det et signal om, at Etiknævnet ikke er så vigtigt som de offentlige klagenævn?

I et retssamfund som det, vi i Danmark roser os af, har mennesker, der kommer under anklage,

forskellige rettigheder. For at sikre en retfærdig rettergang skelner man som bekendt mellem en lovgivende, en udøvende og en dømmende myndighed.

Sådan er det ikke i Dansk Psykolog Forening. Den lovgivende myndighed i Dansk Psykolog Forening er generalforsamlingen og den valgte bestyrelse. Den dømmende og den udøvende magt findes vel, hvad angår etiske spørgsmål, begge i Etiknævnet, og det er en rigtig dårlig idé: Etiknævnets formand har gennem hele forløbet venligt og tålmodigt rådgivet mig, svaret på mine spørgsmål og diskuteret forskellige forhold med mig, hvilket har været en støtte. Men jeg har ikke kunnet frigøre mig for en følelse af, at der var tale om en u hensigtsmæssig dobbeltrolle: Den samme hjælpsomme etiknævnformand skulle jo senere dømme mig, og egentlig kunne alt det, jeg sagde til hende, senere bruges imod mig.

Det samme gælder tilbuddet om juridisk bistand fra foreningens faglige konsulenter: Er disse jurister egentlig af betragte som mine rådgivere med samme funktion som forsvaren i en retssag, eller er de foreningens – altså i dette tilfælde anklagerens – forlængede arm? Og det gælder vel også selve Dansk Psykolog Forening: Er den at betragte som min interesseorganisation, som jeg troligt har betalt til i 15

år og anset som et sted, hvor jeg i givet fald kunne få støtte i faglige spørgsmål, eller er den at betragte som min modstander?

Denne sammenblanding af den udøvende og den dømmende magt er antidemokratisk og bør efter min opfattelse tænkes grundigt igennem.

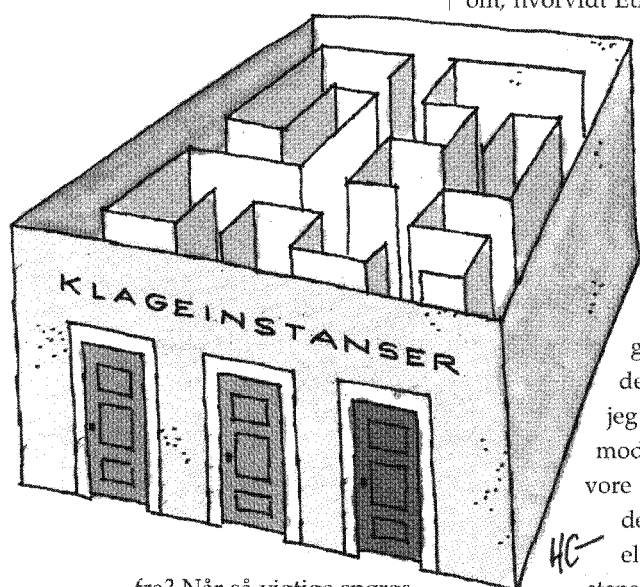
Rammerne for Etiknævnets virksomhed er med andre ord uklare, der er efter min opfattelse tale om alvorlige strukturelle problemer. Medlemmernes (de anklagedes) rettigheder er udflydende, der er usikkerhed om kompetencen, der mangler procedureregler. Med hvilken ret bedriver Etiknævnet sin dømmende virksomhed? Hvor har Etiknævnet sin legitimitet

» i Danmark ulovlige, og jeg kunne godt tænke mig, at Dansk Psykolog Forenings bestyrelse eller Etiknævnet her i bladet gav en fyldestgørende forklaring på, hvordan Etiknævnets dømmende virksomhed adskiller sig fra vinkelskriveri.

Etiknævnet som rådgiver

Som det ses, er jeg i tvivl om, hvorvidt Etiknævnet

bør påtage sig dømmende funktioner i forhold til medlemmerne. Jeg vil imidlertid gerne understrege, at jeg hverken er modstander af vore udmærkede etikregler eller af eksistensen af et

fra? Når så vigtige spørgsmål ikke kan besvares entydigt, kan det ikke undgåes at Etiknævnet mister autoritet – ja, måske ligefrem mister sin eksistensberettigelse.

Begrebet kvaksalveri, der anvendes om personer, der driver lægevirksomhed uden autorisation, er velkendt. Inden for juraen findes et tilsvarende begreb, vinkelskriveri, som anvendes om personer, der uberegtiget driver dømmende virksomhed. Begge dele er

etisk udvalg.

Undervejs i sagsforløbet har jeg talt med flere kolleger. En del kunne berette om nogen, de kendte, der ligesom jeg havde været gennem Etiknævnets vridemaskine, som en af dem udtrykte det. Disse samtaler har givet mig det indtryk, at psykologer, der arbejder med familieretlige spørgsmål eller med kriminelle, er specielt udsatte for etiknævnsager. En kollega fortalte om en navngiven psy-

kolog, der simpelt hen var holdt op med at udføre psykologiske undersøgelser for retsvæsenet i forbindelse med forældremyndighedsager, fordi der kom så mange klager.

Jeg går ud fra, at det ikke er foreningens intention at skræmme medlemmerne fra at arbejde inden for disse vigtige områder, der naturligt indeholder etiske dilemmaer, fordi flere forskellige interesser er involveret. Måske skulle et fremtidigt etisk udvalg påtage sig den opgave at rådgive medlemmerne om sådanne dilemmaer, i stedet for at dømme dem. Måske burde Dansk Psykolog Forening udgive vejledende pjecer om almindeligt forekommende problemstillinger vedrørende fx forholdet mellem tavshedspligt og oplysningspligt i kriminalsager og sager om børns tarv, eller om hvem der har ret til aktindsigt om hvad i forældremyndighedssager – blot for at nævne et par aktuelle emner.

Vi skal snart have generalforsamling. Jeg håber at dette indlæg kan vække til debat om Etiknævnets fremtidige status.

Talli Ungar Felding
er cand.psych.,
ansat på Psykologisk
Center, København.

Kommentar fra bestyrelsen

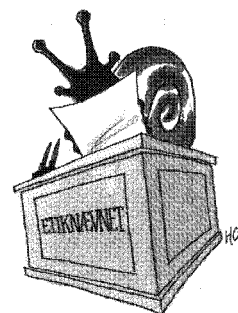
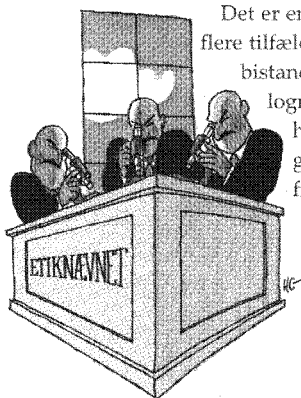
Bestyrelsen har med interesse læst Talli Feldings debatartikel, hvori der rejses en række principielle problemstillinger omkring Etiknævnets sagspraksis og nævnets kompetencemæssige placering i foreningen.

Bestyrelsen har i perioden 1998-2000 gjort sig helt tilsvarende erfaringer og overvejelser og drøftet disse med nævnet ved flere lejligheder.

Både Etiknævnet og bestyrelsen fremsætter forslag til nye vedtægter for Etiknævnet ved GF-2000. Bestyrelsen har i sit forslag haft som mål bl.a. at imødegå de nævnte forhold.

Det er endvidere korrekt, at bestyrelsen i flere tilfælde bevilger medlemmer advokatbistand, hvis de er indklaget for Psykolognævnet, især i komplicerede sager, hvor psykologens svar kan blive genstand for videre klageadfærd fra klientens side.

Johanne Bratbo, formand

Kommentar fra Etiknævnet:

Talli Felding rejser i sit indlæg en række principielle kritikpunkter af Etiknævnets arbejde. Nogle af dem angår konkret behandlingen af hendes egen sag, andre er mere generelle.

Hvad angår et af de generelle kritikpunkter – rammerne for Etiknævnets virksomhed – er nævnet enig i, at de er uklare. Derfor gik nævnet allerede i august i gang med at udarbejde forslag til generalforsamlingen om større tydelighed i vedtægterne vedrørende nævnets forretningsorden og sagsbehandlingsprocedure.

På andre af de generelle punkter er situationen imidlertid anderledes end beskrevet i Talli Feldings artikel. Etiknævnet har faktisk det du kalder en "bagatelgrænse". Den viser sig dels i de sager, hvor der umiddelbart på det foreliggende materiale kan træffes en afgørelse om, at psykologen ikke har handlet etisk kritisabelt, og dels i de afgørelser, hvor det har været nødvendigt at foretage en undersøgelse, inden en sådan ikke-kritik kunne viderefremmes.

Det vurderes i de enkelte tilfælde, om materialet er tilstrækkeligt til at træffe en afgørelse på det foreliggende grundlag, eller om psykologen skal anmodes om en redegørelse, før afgørelsen træffes. Det er nævnets vurdering, at psykologen i langt de fleste tilfælde er bedre tjent med en afgørelse, hvor denne ikke kritiseres, end med en henlæggelse af en sag. Det var – så vidt jeg husker – også Talli Feldings egen indstilling, da nævnet konkret overvejede at henlægge den klagesag, der blev rejst imod hende.

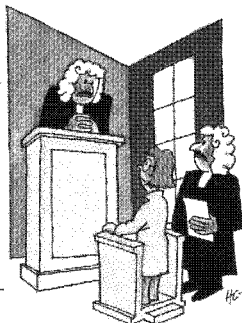
Det er ikke sådan, at nævnet "rask væk" realitetsbehandler indkomne sager. Ganske mange (i alt 11 af de modtagne klager i perioden) er blevet henlagt uden en afgørelse – oftest fordi klagen ikke vedrører de etiske principper, men også i tilfælde, hvor klagen er så diffus formuleret, at det vil være umuligt at behandle sagen.

Endelig filosoferer Talli Felding over nævnet som "en dømmende instans", med ord som "rettergang", "vinkelskriveri" m.v. Jeg kan forstå udgangspunktet, men rent faktisk er Etiknævnet ikke en "domstol", og vi arbejder ikke (og skal heller ikke gøre det) under juridiske regelsæt. De etiske principper er ikke regler (eller love), men netop etiske principper, der er afledt af den almene samfundsmorals opfattelse af, hvordan en "stærkere" person bør forholde sig over for en "svagere" – konkret formuleret for den psykologfaglige profession og de særlige professionelle relationer denne indebærer.

Nævnet er særdeles enig i, at den rådgivende funktion skal opprioriteres – både som rådgivning af de enkelte medlemmer i konkret tvivl og som bred rådgivning af medlemmerne for de arbejdsopgaver, der erfaringsmæssigt giver de fleste etiske dilemmaer.

Og – som Talli Felding selv anfører i overskriften – Etiknævnet har beklaget de konkrete særdeles uhenigtsmæssige forhold omkring behandlingen af din klagesag.

Elsa Schmidt, formand for Etiknævnet

Kommentar fra sekretariatet

Talli Ungar Felding berører i sin artikel den betjening, som hun har fået af sekretariatet i forbindelse med sin etiksag.

Det er vigtigt at slå et par ting fast. Etiknævnet betjenes ganske rigtigt af sekretariatet, men samtidig er Etiknævnets formand inde i det sekretariatsmæssige arbejde, således som det er kutymen i øvrigt i Dansk Psykolog Forening. Med det nuværende aktivitetsniveau er Dansk Psykolog Forening tvunget til at lade en del af arbejdet udføre af frivillig arbejdskraft. Det giver en mere levende og medlemsorienteret organisation, men det kan også give koordinationsbrist.

Med hensyn til spørgsmålet om orientering af medlemmet skriftligt allerede ved modtagelse af klagen, er der i Etiknævnet tradition for ikke at gøre dette, men en ændring af proceduren drøftes p.t. Også når det drejer sig om svarfrister, er det altid noget, man kan diskutere længden af. I den sammenhæng skal det med, at sekretariatet ikke er rigtigt, da svarfrister kan forlænges.

Endelig rejser Talli Ungar Felding spørgsmålet om den faglige betjening af Etiknævnet. I den forbindelse er der hidtil lagt vægt på, at den bedste betjening skete af en person med en psykologfaglig baggrund, netop fordi der ikke var tale om juridisk sagsbehandling, men om behandling af sager i forhold til psykologfaglige etiske principper.

Peter Nedergaard, sekretariatschef